1939 ий
27
ОКТЯБРЬ
№ 94 (593)
Акше 5 ыр.

10-шо ИЙ ЛЕКТЕШ

Чыла элласе пролетарий-шамыч, ушныза!

Рвезе коммунист

ВЛКСМ Маробком ден Горком орган

Марийский АССР-се шемер депутат-шамычын районный, городской, сельский ден поселковый Советлашкышт сайлымаш кече нерген

МАРИЙСКИЙ АССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕТ ПРЕЗИДИУМЫН

УКАЗШЕ

„Марийский АССР-се шемер депутат-шамычын районный, городской, сельский ден поселковый Советлашкышт сайлыме нерген Положенийын" 75 статьяже почеш:

1. Марийский АССР-се шемер депутат-шамычын районный, городской, сельский ден поселковый Советлашкышт сайлымашым 1939 ий 24 декабрьлан назначитлаш.

2. Марийский АССР-се шемер депутат-шамычын районный, городской, сельский ден поселковый Советлашкышт сайлыме шотышто избирательный кампанийын тӱҥалтышыжым 1939 ий 24 октябрь гыч увертараш.

3. Марийский АССР Параньгинский районышто выходной кечым 1939 ий 25 гыч 24 декабрьыш кусараш.

Марийский АССР Верховный Совет Президиум Председательын заместительже—МОСОЛОВА.

Марийский АССР Верховный Совет Президиумын Секретарьже—КУКИН.

Йошкар-Ола, Совет Пӧрт. 1939 ий 23 октябрь.

ИЗБИРАТЕЛЬНЫЙ КАМПАНИЙ ЖАПЫШТЕ КОМСОМОЛЫН ЗАДАЧЫЖЕ

Шемер депутат-шамычын местный Советлашкышт сайлыме нерген Марийский АССР Верховный Совет Президиумын 24 октябрьысе лукмо Указшым пӱтынь республикысе шемер пеш кугу воодушевлений дене вашлийын.

Местный Советлашке сайлымашын значенийже моткоч кугу. Местный Советлашке сайлымаш дене государственный властьын чыла органже-шамычым Сталинский Конституций негызеш построитлымаш завершитлалтеш. Тиде сайлымаш социалистический демократизмын у торжествожым ончыктышаш, советский калыкын морально-политический единствожым эше утларак пеҥгыдемдышаш, коммунист ден беспартийный-шамыч блокым адакат чот пеҥгыдемдыме негызеш государственный властьын местный органлашкыже достойный, Ленин—Сталин партийлан мучашыш шумеш преданный еҥ-шамычым сайлымашым обеспечитлышаш, мемнам адакат у сеҥымаш верч кучедалмашке мобилизоватлышаш.

Нине политический задача-шамычым успешно шукташлан агитационно-пропагандистский ден организационно-технический пашам кӱшыл уровеньыш шындаш кӱлеш. Марийский республикын комсомолжо тиде пашаште самый активный участийым приниматлаш обязан.

Кызыт республика мучко 2500 утла комсомолец-шамыч агитаторлан, 115 комсомолец агитколлектив руководительлан ыштат. Нунын кокла гыч шукышт агитационно-массовый пашам сайын шындену.

Но агитационный паша чыла вереак сайын кая манаш ок лий. Тиде шотышто утларакшым колхозлаште лушкыдылык шижалтеш. Ятыр агитационный участкылаште паша начар улмо нерген редакцийыш кажне кечын гаяк серыш пура. Морко, Параньга, Кужеҥер райкомол-шамыч агитатор-шамыч дене пашам ситыдымын ыштат. Большевистский агитацийым колхозлаште поснак саемдаш кӱлешлык нине райкомол-шамычын руководительыштлан алят раш огыл ала мо.

Южо райком-шамыч агитатор-шамыч дене начар огыл заниматлат, но тидын годым вуно первичный организаций-шамычым, посна комсомолец-шамычым мондат. Чылалан умлаш жап: кажне комсомолец—большевистский агитатор! Сандене выделятлыме агитатор-шамыч дене веле огыл, а кажне комсомолец дене заниматлыман, первичный организаций-шамычым избирательный кампанийыште активно участвоватлымашке виктарыман.

Ятыр агитатор-шамыч, даже агитколлектив-шамычын южо руководительыштат шке пашаштым пеш ограниченно умлат. Нуно, сайлыме нерген Положенийым лудын пуаш да паша пытен,—шонат. Тыгай агитаций кӱлеш результатым пуэн ок керт. Кажный агитатор СССР, РСФСР да Марийский АССР Конституций-шамычым, сайлыме нерген Положенийым, мемнан большевистский партийын да советский правительствын политикыжым кажне кечын умылтарышаш. Депутатыш кандидат нерген простой йылме дене, убедительно каласен пуаш, избиратель именно тиде кандидатлан голосоватлыже, манын умылтараш—агитаторын почетный задачыже.

Агитаторын пашаже максимальный результатым пушаш. Если агитатор шкенжын беседыже, лекцийже да докладше дене шемер-шамычым убедитлен ок керт гын, нуным у сеҥымаш верч кучедалмашке мобилизоватлен ок керт гын, тудо могай агитатор?! Агитатор ден пропагандист-шамыч тул гай большевистский мутышт дене Ленин—Сталин партийын идейжым масса коклаш шуктышаш, массым коммунистический воспитатлышаш да кумышо Сталинский пятилетний планым шуктышаш верч кучедалмашке мобилизоватлышаш улыт. Мутат уке, тыгай кропотливый паша идейно-теоретический уровеньым серьезно нӧлтыде ок шуктылт. Кунам агитатор чыла нине требований-шамычым тӱрыс шукташ тӱҥалеш, тунам велэ тудо коммунистический партийын доверийжым оправдатлен кертеш.

Избирательный кампаний жапыште кумышо Сталинский пятилетний лӱмеш социалистический соревнованийын волнажым эше кӱшкӧ нӧлталаш кӱлеш.

Шуко комсомольский организаций-шамыч „Красный пролетарий" завод пашаеҥ-шамыч коллективын обращенийыштлан практический паша дене вашмутым пуат. Предоктябрьский социалистический соревнованийыш ушнышо комсомолец, комсомолка да несоюзный молодежь шке обязательствыштым утыж дене темат. Шерэур машино-тракторный мастерскойын шоферже комсомолец Г. Бирюков нормым 428 процентлан, шофер В. Шашков 300 процентлан, В. Смоленцев 450—500 процентлан темат. Тыгай комсомолец-шамычым шӱдӧ дене ончыкташ лиеш. Но посна комсомольский организаций-шамыч соревнованийым огыт возглавитле. „У вий", „Красный трактор", Ленин лӱмеш колхозласе (У Тор'ял район) комсомольский организаций-шамыч фермыш октябрьыште комплектоватлен шукташ обязательствым налыныт. Но тудым шукташ алят пижын огытыл. Тидым вара кузе оценитлаш? Нечестность, важный мероприятийым кӱрлмаш, государствым ондалымаш—тиддеч моло семын нигузеат оценитлаш ок лий!

Комсомольский руководитель-шамычлан тыгай ситыдымаш дек йӧршеш непримиримый лияшышт кӱлеш. Кажне комсомолецын, кажне самырык еҥын налме обязательствыже тӱрыс шукталтше манын тыршыман.

Марбумкомбинат бумажный фабрикын бумзалысе лабораторийыштыже ыштыше комсомолка-стахановка Антонина Николаевна Титаева йолташ „Мюллен" аппарат дене кагазым определитла.

МЕСТНЫЙ СОВЕТЛАШКЕ САЙЛЫМАШЫМ У СЕҤЫМАШ-ШАМЫЧ ДЕНЕ ВАШЛИЙЫНА

УКАЗЫМ ПОЛИТИЧЕСКИЙ НӦЛТАЛТМАШ ДЕНЕ ВАШЛИЙЫНЫТ

Марийский АССР Верховный Совет Президиумын местный Советлашке сайлыме кече нерген Указшым Марий-Турек райцентрысе пашазе ден служащий-шамыч, интеллигенций кугу нӧлталтмаш дене вашлийыныт. Указым лукмо лӱмеш райцентрысе социалистический культура пӧртеш митинг эртаралтын.

ВЛКСМ райком пашаеҥ Перминов йолташ шке выступленийыштыже комсомол дене чыла молодежьым сайлымаш кечым кӱкшӧ производственный показатель дене вашлияш призыватлен.

Машинно-тракторный станцийын механикше Кузнецов йолташ Великий Октябрьский революцийын XXII идалыкше кечылан 7 тракторым капитальный ремонт гыч луктaш мутым пуэн. **Г. В. Кошкин.**

Избирательный комиссийышке эн сай представитель-шамыч

Местный Советлашке сайлыме кече нерген МАССР Верховный Совет Президиумын Указшым опубликоватлымек, Йошкар-Ола районышто учреждений-лаште да колхозлаште митинг-шамыч эртаралтыныт. Митинглаште шемер-шамыч районный избирательный комиссийышке кандидатлан шкенышт эн сай представительыштым выдвигатленыт.

ВКП(б) райком ден райисполком пашаеҥ-шамыч избирательный комиссийын составышкыже Г. А. Скобелев йолташым выдвигатленыт. Финансово-банковский пашаеҥ-шамыч союз комиссийын составышкыже П. В. Логинов йолташым выдвигатлен. **И—в.**

Избирательный кампанийым дружно эртарышаш верч

Йошкар-Ола стройтрестын пашазыже-шамыч местный Советлашке сайлыме нерген РСФСР Верховный Совет Президиумын Указшым кугу куанымаш дене вашлийыныт. Указым опубликоватлыме кечынак нуно митингым эртареныт.

Митингыште пашазе-шамыч РСФСР Верховный Совет Президиумын Указшым саламлен выступатленыт.

Пашазе-шамыч митингыште пеҥгыдын каласыныт: коммунистический партий йыр эше утларак сплотитлалтын избирательный кампанийым дружно да организованно эртараш, производственный планым 150 процентлан темышаш верч кучедалаш.

И. Лешпаев.

76

МЕСТНЫЙ СОВЕТЛАШКЕ САЙЛЫМАШЛАН ЯМДЫЛАЛТМАШ

ДОМОХОЗЯИКА-ШАМЫЧ ДЕНЕ АГИТАЦИОННЫЙ ПАША

СССР, РСФСР, МАССР Верховный Советлашке сайлыме годым домохозяйка-шамыч коклаште кугу пашам ыштыме. Нунын кокла гыч шукышт агитатор, оборонный пашан активистышт лийыныт.

Местный Советлашке сайлымашлан ямдылалтмаште домохозяйка-шамыч коклаште пашам ыштымаш, ойлыманат огыл, кугу значенийым иметла. Посна агитатор-шамыч тиде пашам чын умленыт, пашашке уло кумыл дене пижыныт. Теве Йошкар-Оласе 9 №-ан избирательный участкыште домохозяйка-шамыч коклаште местный Советлашке сайлыме нерген Положенийым умылтарымаш сай шындалтын. 36, 38, 40 №-ан пӧртласе домохозяйка-шамыч коклаште агитатор Журавлева йолташ тиде пашам честь дене шукта. Тудо избирательный закон умылтарымашым нунын практический пашашт дене увязыватла. Нунын коклаште оборонный пашам ышта. Домохозяйка-шамычым ГСО-лан нормым сдатлаш ямдыла. Тиде кечылаште 6 еҥ 1-й ступень ГСО-лан нормым сдатлен. Тыгак нунын дене кином коллективно ончымашым да тудын содержанийжым лончылмашым организоватла.

АГИТКОЛЛЕКТИВ САЙ ПОЛША

Агитколлектив агитатор-шамычын пашаштышт кажне кечын практический полшен шогышаш. МАССР Наркомзем пеленсе агитколлектив тиде паша дене тӱрыс справитлалтеш. Тыште агитколлектив чыла агитаторым шке йырже чумырен.

Агитколлективын руководительже Г. А. Соловцов йолташ агитатор-шамыч дене чӱчкыдын совещанийым эртара Совещанийыште агитатор-шамыч шке паша опытышт дене обмениватлалтыт. Соловцов йолташ агитатор-шамычлан могай тема дене беседым эртарышаш нерген умылтара, беседылан ямдылалташ материалым кычалаш полша. Чӱчкыдынак участкышке мия.

Тыгак комсомольский организацият агитатор-шамычлан кугун полша.

В. Борисов.

ПЫРДЫЖ ГАЗЕТА ШКЕ ЙЫРЖЕ КУМДА АКТИВЫМ ЧУМЫРЕН

МАССР Наркомзем пеленсе первичный партийный да комсомольский организацийын „Ударник" пырдыж газета местный Советлашке сайлымашлан ямдылалтмашын кугу значенийжым пален да шке пашажым моштен организоватлен.

Пырдыж газета шемер депутат-шамычын местный Советлашке сайлымаш нерген кумдан пропагандироватла, сай агитатор-шамычын (Беликов, Дуркин, Галкин) пашашт нерген статьям возен да нунын фотокарточкыштым пуртен.

Газетын редколлегийже шке лудшо-шамыче дене совещанийым эртара, тужак ончыч лекше номерым да ончыкылык лекшаш номер нерген обсуждатлат, редколлегий шке пашаже нерген отчетым ышта, стенкор-шамычын задачыштым намечатла.

Сайлымаш кечылан ямдылалташ тӱҥалме. Избирательный кампаний периодышто 5 номер деч шагал огыл пырдыж газета лукталтеш.

„Ударник" пырдыж газета да тудын редакторжо Смирнов йолташ газета йыр кугу активым чумырен моштен, шке радамыштыже 55 стенкорым иметла. Нунын кокла гыч Надя Милютина, Семенов, Галкин, Богданов, Ганышев да молат пырдыж газетын пашаштыже активно участвоватлат. 1 январь гыч 1 сентябрь марте 11 № пырдыж газетым лукмо.

В. Яковлев.

УЧАСТКЫЛАШТЕ 41 АГИТАТОР ПАШАМ ЫШТА

Мустай ял совет мучко (Шернур район) избиратель-шамычлан 41 агитатор избирательный законым умылтара. Нуно колхозник-шамыч коклаште местный Советлашке сайлымаш нерген Положенийым изучатлат, международный положений нерген беседым эртарат. Агитатор-шамыч Мошкин, Дмитриев, Глушков избирательный участкыштышт 5—6 занятий гыч эртареныт. Нунын беседыштым избиратель-шамыч куанен колыштыт.

В. Г. Дмитриев.

Беседым сай эртара

ВЛКСМ Йошкар-Ола горком И. А. Глушков йолташым избирательный участкыш агитаторлан утвердитлен. Глушков йолташ горкомын поручениежым сайын шуктен шога. Тудо 7-ше избирательный участкын 47—49 №-ан пӧртыштӧ илыше избиратель-шамычлан избирательный законым умылтара. Иван Андреевичым избиратель-шамыч дене чӱчкыдынак ужаш лиеш. 28-ше сентябрь деч вара пятидневкылан участкышке шуко гана миен избирательный законым, международный да СССР внутренний Положений нерген беседым эртарен. Глушков йолташ беседым чередоватлен эртара. Таче беседым местный Советлашке сайлыме нерген Положений дене ыштен гын, вес занятийыште международный положений але СССР внутренний Положений нерген ышта.

В. Б.

У-Тор'ял педучилищын классный агитаторжо-шамыч самостоятельный паша годым. Снимкыште; (шола гыч) А. К. Михеев, М. А Швалев, Л. П. Смоленцев.

Йошкар-Оласе шымымше номеран школышто тунемше-шамыч Великий Октябрьский революцийын XXII идалыкшым пайремлаш ямдылалтыт.
Снимкыште: 10 классыште тунемше Чулков.а Лида репетиций годым.

Фото М. Чуршуковын.

Социалистический соревнований да стахановский движений дене руководитлыман

Краснопролетарец-шамычын предоктябрьский социалистический соревнованийыш ушнымо нерген обращенийыштым марийский республикысе комсомольский организаций-шамыч кугу куанымаш дене вашлийыныт. Производствышто трудын производительностьшым эше кӱшкӧ нӧлташ, производствышто авангардный рольым налаш задачым шынденыт. Комсомольский организаций, комсомолец-шамыч шке ӱмбакышт налме обязательствыштым практически шуктен, Великий Октябрьский революцийын XXII идалыкшым кугу сеҥымаш дене вашлийыт.

Но тидын дене пырля посна комсомольский организаций-шамыч „Красный пролетарий" станкостроительный заводысо пашаеҥ-шамычын обращенийыштым формальнон гына обсудитленыт.

Йошкар-Ола мебельный фабрика пеленсе комсомольский организаций краснопролетарец-шамычын обращенийыштым обсудитленат огыл. Садлан производствышто ик комсомолецат нормым огеш теме. Комсомольский организацийын секретарьже М. Ф. Смирнов йолташ—мемнан комсомолец-шамыч учениклан велэ ыштат, манын ойла. Смирнов йолташын ойлымыжо гыч коеш, пуйто учениклан паша ыштыше-шамыч социалистический соревнованийыш ушнен пашам ыштышаш огытыл. Тиде йоҥылыш. Наоборот, ученик гыч мастерыш вончышаш верч, пашам качественно ыштышаш верч, пашан техникаже дене сайын овладеватлышаш верч, социалистический соревнованийыш ушнышаш улыт. ВЛКСМ Йошкар-Ола горкомын пашаеҥже И. С. Арсентьев йолташ тиде комсомольский организацийыш миен да, предоктябрьский социалистический соревнований нерген нимынярат интересоватлен огыл. Вет мебельный фабрикын тылзе гыч тылзышке производственный планым темен толдымашыже нерген горком пала. Арсентьев йолташ комсомолец-шамычын производствышто пашам ыштымышт нерген мутымат лукты огыл.

Йошкар-Ола хлебопекарня ден кермыч заводысо комсомольский организацийлаштат положений тыгаяк. Хлебопекарня пеленсе комсомольский организацийыште 9 комсомолец шотлалтеш. Нунын кокла гыч ик комсомолецат предоктябрьский соревнованийыш ушнен огыл. ВЛКСМ организацийын секретарьже Мусатов йолташ социалистический соревнований ден стахановский движенийым шарымаште парня дене парнямат тӱкалтен огыл. Хлебопекарня продукцийым ситышын огеш лук, 25 тонна олмеш 21-22 тонным гына пуа. Тиде шотышто ни Йошкар-Ола горкомол, ни хлебопекарнысе комсомольский организаций шоналтенат огытыл.

Кермыч заводысо комсомольский организаций (секретарь А. С. Старостин) социалистический соревнований ден стахановский движенийым шарыме шотышто йӧршеш нимом ыштен огыл.

Нине факт-шамыч посна комсомольский организаций могырым предоктябрьский социалистический соревнованийыш формально ушнымашым раш ончыкта. ВЛКСМ Йошкар-Ола горком тиде замечательный движенийым возглавитлыме шотышто але начарын руководитла, комсомольский организаций-шамычын налме обязательствыштым шуктен толмым ситыдымын контролироватла, посна комсомольский организаций ден комсомолец-шамычын сай опытыштым передаватлымаш уке.

Мих. Толстухин.

Советский власть ийлаште ме мом ыштен улына

1921 ийын апрельыште В. И. Ленин „Продовольственный налог нерген“ статьяштыже возен: РСФСР картыш ончалза. Вологда гыч северыш, Ростов-на-Дону гыч да Саратов гыч юго-востокыш, Оренбург гыч да Омск гыч югыш, Томск гыч северыш пеш кумда пространство-шамыч каят, кушто лу дене кугу культурный государство-шамыч шынген кертыт ыле. И чыла нине пространстволаште патриархальщина, полудикость да самый настоящий дикость озалана“ (соч. т. XXVI стр. 338).

Тудын деч вара положений вож гычак вашталтын: Советский Россия аграрный эл гыч первоклассный куатле индустриальный державыш савырнен.

Производство средствалан частный собственностьым пытарен, ял озанлык коллективизацийым завершитлен, ме чыла эксплоататорский класс-шамычым ликвидироватлышна да айдеме айдемым эксплоатироватлымашым шочыктышын самый вожшымак куклышна. Мемнан элын чыла калык озанлыкыштат производствын социалистический системыже безраздельно господствоватла. СССР-ын чыла калык озанлыкшым самый передовой, у техника негызеш технический реконструкцылымаш тӱҥ шотышто завершитлалтын. Ме тӱҥ шотышто социалистический обществым ыштен улына да тиде кугу сеҥымашым Сталинский Конституцieш законодательно закрепитлен улына. Мемнан эл социализм ыштымашым завершитлыме да коммунизмыш постепенно вончымо периодыш пурен.

Нине сеҥымаш-шамычын уло величийыштым да всемирно-исторический значенийыштым сайын умлашлан лийын икмыняр таҥастарышан данный-шамычым ончыкташ гынат сита. Мемнан элын промышленный продукцийже 1913 ийыште тӱнян моло элже-шамычын продукцийышт дене таҥастарымаште 2,7 процентым гына составитлен, а 1937 ийыште уже 15,8 процентыш шуын. 1937 ийыште промышленный продукцийым производитлыме шотышто ме тӱняште кокымшо верым да Европышто первый верым займатлен улына.

СССР-ын Народный доходшо 1913 ийыште 21 миллиард теҥге гыч 1938 ийыште 105 миллиард теҥге марте кушкын. Мемнан промышленность 1938 ийыште продукцийым 1913 ийыште царский Российын промышленностьшо деч 9 гана утларак пуэн.

1913 ийыште мемнан дене 29.117 тӱжем тонн шӱм лукмо ыле, а 1938 ийыште ме 132.888 тӱжем тонным луктын улына. 1913 ийыште чойным левыктымаш 4.216,1 тӱжем тонным составитлен, а 1937 ийыште—14.487,4 тӱжем тонн. Нефтьым лукмаш 1913 ийыште 9.234,1 тӱжем тонн гыч 1938 ийыште 32.230,8 тӱжем тонн марте кугемын. А машиностроенийым налаш гын, то тудо 1913 ий гыч 30 гана шукемын. Производствын техникаже да промышленность развитийын темпше шотышто ме главный капиталистический эл шамычым ончылтен каен улына.

Озанлык фронтышто мемнан основной задачына—экономика шотыштат главный капиталистический эл-шамычым поктен шуаш да ончылтен каяш. Тиде шотышто мемнан кузе писын ошкылмынам тыгай факт-шамыч гыч раш ужеш лиеш: 1928 ийыште США-ште мланде шӱ населенийын кажне душалан мемнан деч 19 гана шуко лукталтын, а кызыт 3,5 гана велэ шукырак лукталтеш, лу ий ончыч США-ште чойн СССР-ысе деч 15 гана шуко левыкталтын, а кызыт 2 гана велэ шукырак левыкталтеш. Трактор ден комбайн-шамычым ме ожно производитлен огынал, а кызыт нуным производитлыме шотышто ме тӱняште первый верым налын улына. Социалистический пасулаште пашам ыштыше трактор ден комбайн-шамыч гыч 90 процентшым мемнан советский промышленность кокымшо сталинский пятилетка ийлаште ыштен. Электроэнергийым производитлыме шотышто мемнан эл 1913 ийыште тӱняште 15-ше верыште ыле, а 1938 ийыште тӱняште 3-шо верыш да Европышто 2-шо верыш лектын.

Мемнан партий да мемнан элын шемерже-шамыч ленинско-сталинский кооперативный планым тайныде илышыш пуртен шогымышт дене ял озанлыкым социалистический пужен ыштымаш пашаште кугу успех-шамычым ыштеныт. Шуко тыгыде единоличный кресаньык озанлык олмеш ынде ме 240 тӱжем колхоз-шамычым иметлена, нунын кокла гыч кажныже кыдалаш шот дене 485 гектар гыч ӱдымӧ мландым обрабатыватлат. СССР-ын ял озанлыкше 500 тӱжем трактор, 170 тӱжем комбайн да 200 тӱжем автомашина-шамычым иметла. Мемнан ял озанлык ий еда 7—8 миллиард пуд пырчым пуэн кертеш.

Ялыште советский интеллигенцийын у кадр-шамычше шочыныт: сельсовет ден колхоз-шамычын председательышт, животноводческий ферма-шамычын вуйлатышышт, тракторист, комбайнер, шофер-шамыч да молат.

Октябрьский социалистический революцийын XXII идалыкшым ме социалистический строительствын чыла фронтлаштыжат кугу сеҥымаш-шамычым ыштыме дене вашлийына. Стахановец-шамычын, трудын, наукан да техникан геройжо-шамычын, культурын мастерже-шамычын рядыщт, мемнан элын пламенный патриотшо-шамыч кажне кечын кушкыт да шукемыт. Пытартыш ийыште стахановский движений утларак кӱкшӱ тошкалтышыш нӧлталтын. Многостаночный обслуживаний метод-шамычым кумдан применятлымаш, профессийым совмещатлымаш лачак тидын нерген свидетельствоватлат.

Ожно йӧршеш пӧр'еҥ квалификацийлан шотлалтше профессийым успешно овладеватлыше советский патриотка-шамычын замечательный движенийышт кумдан шарлымым поснак палемдаш кӱлеш. Зинайда Троицкаян примерже почеш шагал огыл ӱдрамаш-шамыч транспортышто машинистлан ыштат. Патриотка-шамыч станок-шамыч деке, мартеновский конга-шамыч деке шогалыт, шахтыш каят, комбайн, трактор да автомобиль-шамыч дене управлятлат.

„Мемнан революцийын характерный особенностьшо туштo,—стахановец-шамычын первый Всесоюзный совещанийыштышт Сталин йолташ ойлен,—что тудо калыклан эрыкым велэ огыл, но и материальный благамат, но и зажиточный ден культурный илышлан возможностьымат пуэн“. Капиталистический эллаште шемер-шамычын моткоч шучко бичышт улшо безработица нерген ме уже монден улына. 1913 ийыште царский Российыште пашазе ден служащий 11,4 миллион еҥ шотлалтын, нунын кокла гыч пашадыме-шамыч пеш шуко улмаш, а 1938 ийыште СССР-ыште пашазе ден служащий 27,8 миллион еҥ ыле, пашадыме иктат уке. Пашадарын фонтшо 1929 ий дене таҥастарымаште 10 гана кушкын. Колхоз-шамычын денежный доходышт 1933 ийыште 5.662 миллион теҥгем составлятлен, а 1937 ийыште —14 миллиард теҥге утла. Тиде жапланак ик колхозный суртлан киндым пуэдымаш кок гана утла кугемын.

Царский Российыште 1913 ийыште калык образованийлан ик жительлан кыдалаш шот дене 80 кумыр кучылталтын гын, то мемнан дене тиде расход 124 теҥге марте кушкын. СССР-ыште чыла ступень школлаште тунемше-шамыч число пытартыш 5 ийыште гына 10 миллион еҥлан шукемын да 1938—1939 ийыште 34 миллионыш шуын. Обученийын чыла видшым налаш гын, тунемше-шамыч число мемнан дене 47 миллион еҥ наре утла составитла—чумыр населенийын нылымше ужашыже. Высший учебный заведенийлаште гына мемнан дене 600 тӱжем еҥ утла тунемеш. Умственный ден физический труд коклаште противоположностьым пытарыме шотышто ме писын ончыко каена.

Ялыште культуран поснак чот виянгмыже чылаланат раш коеш. Царизым годым пычкемышлык ден культурдымылык пеш кумдан шарлен улмаш. Тунам чыла яллаште да селалаште 88 лудмо пӧрт гына улмаш, а 1938 ийыште мемнан колхозный ял 95.000 утла клубым, 19.000 киноустановкым, 62.000 библиотекым, шӱдӧ дене колхозный театр-шамычым иметлен.

Царский Российыште женский ден детский консультаций ...9 велэ улмаш, а кызыт ялыште гына—4731.

Царский Россия калык-шамычын тюрьмаже ыле. Ынде великий Советский Союзын чыла калыкше-шамыч равенство ден добровольность негызеш куатле социалистический государствыш ушеныт.

СССР-ыште чыла калык-шамычлан пиалан, зажиточный да культурный илышым обеспечиватлыме. Ожно почеш кодшо республика ден область-шамыч передовой уровеньыш нӧлталтыт.

СССР-ын шемерже-шамыч шкеныштын пиалан, зажиточный да культурный илышыштым, шкеныштын социалистический родинаштым кеч могай тушман дечат оружий дене аралаш эре ямде улыт, СССР-ын обороноспособностьшым пеҥгыдемдышашлан, шке родной Йошкар Армийышт ден Военно-Морской Флотыштлан нуно нимомат огыт чамане.

Куатле, у техника дене вооружитлалтше, шке родинажлан мучашыш шумеш преданный, калыкын шокшын йӧратыме, сеҥаш лийдыме Йошкар Армий, советский пакчаш шке сӧсна нерыштым шӱшкаш тӧчышӧ японский захватчик-шамычым Хасан ер лишне крен шалатымыже дене, шкенжым чап дене леведын. Йошкар Армий шкенжын куатле вийжым нуно японский самурай-шамычланак Монгольский народный республикын границыштыже, Буир-Нур ер ден Халхын-Гол эҥер лишне ончыктен.

Кунам Польшын незадачливый руководительышт шке калыкыштлан войнам навязатлышт, кунам шке калыкыштым судьбан произволышкыжо кудалтышт, тунам Йошкар Армий угнетатлыме единокровный изашольо-шамычлан — Западный Украина ден Западный Белорусс-шамычлан полышым пумыжо дене Советский правительствын заданийжым пеш чаплын шуктен.

Великий Октябрьский социалистический революцийын XXII идалыкшым ме утаралтше единокровный иза-шольо-шамыч — Западный Украинец ден Западный Белорусс-шамыч дене пырля вашлийына. Сандене мемнан пайремлымашна да демонстрацийна-шамыч поснак куанымашан лийыт. Тиде—всенародный ликований, мирын да калык-шамыч дружбын ленинско-сталинский политикыжын подлинный торжествожо лиеш.

Чыла нине сеҥымаш-шамычым Ленин—Сталин великий партийын руководитлымыже дене ыштен шуктымо; нуным троцкистско-бухаринский да буржуазно-националистический предатель-шамыч ваштареш непримиримо кучедалме дене ыштен шуктымо.

Е. Дainокий.

КУМ ФЕРМА ГЫЧ

„Колхозлаште общественный животноводствым развиватлыме мероприятий-шамыч нерген" СССР СНК ден ВКП(б) ЦК-ын постановленийжым колхоз-шамычын шуктымыштым проверитлашлан рейдым эртарыме нерген ВЛКСМ Маробком бюрон 21 сентябрьысе решенийже У-Тор'ял районысо комсомольский организаций-шамыч коклаште шокшо откликым муын.

„Марий Кундыш" колхоз пеленсе первичный комсомольский организаций Обкомолын решенийжым обсуждатлен, СССР СНК ден ВКП(б) ЦК-н постановленийже шуктылтмым тергаш пиже. Кызыт тиде колхозышто 15 шорык дене фермым организоватлыме. Фермылан сай помещенийым ойрымо, вольыклан кормым ситышын ямдылыме. Комсомольский организаций тиде пашаште кугу инициативым проявитлен. „Ушемнур" колхозыштат шорык фермым угыч организоватлыме. Нине колхозлаште кызыт 3 ферма гыч уло.

Киров лӱмеш колхозышто молочно-товарный ферма угыч организоватлалтын, тидлан 4 ушкалым налме.

В. Яковлев, М. Толстухин.

* * *

„Совет" колхоз (Шернур район) овцеводческий товарный-фермым организоватлен. Кызыт фермылан 30 шорыкым налме.

Тыгак „Красный борец", „Победа", „Ӱжара" колхозлаште ферма-шамычым Райзон планже почеш тӱрыс укомплектоватлыме.

М. П. Тымбаршев.

Йошкар-Оласе 8 март лӱмеш профтехнический школын тунеммаште ударницаже-шамыч.

Снимкыште: (шола гыч) Е. И. Сушенцова да Т. А. Пирогова йолташ-шамыч пашам ыштымышт годым.

Фото А. Овечкинын.

180-270 процент марте темат

Йошкар-Оласе „Промкооператор" артельын самырык пашазыже-шамыч предоктябрьский соцсоревнованийыш ушнен, производственный планым 180—270 процентлан темен шогат. Слесарь комсомолец М. С. Сушенцов йолташ 3-шо квартал планым срок деч ончыч 180 процентлан темен. Кызыт паша нормым кок пачаш тема. Часовой мастер А. И. Домрачев йолташ, художник-шамыч Хомутова, Софронов, Мягчилов да молат кечаш нормым 190—270 процентлан темат. Мягчилов йолташ самырык пашаен. Тудо пашам уло кумылжо дене ышта. Кызыт Мягчилов йолташ комсомолыш пураш ямдылалтеш.

В. Борисов.

Марийский Дорожный Управленийын тракторист-стахановецше М. А. Куклин йолташ. Тудо предоктябрьский социалистический соревнованийыш включатлалтын да корно пашаште гредеровка дене планым 150 процентлан темаш обязательствым налын.

Фото М. Чуршуковын.

Студент-шамыч культурно канат

Марпединститутын 2-шо номеран общежитийже студент-шамычын культурно илымаште ик ончыл верым налын шога. Кодшо тунемме ийыште моло общежитий дене соревноватлымаште первый верым налмыжлан дирекций ден профком премироватлен.

Тенийт тиде общежитийыште студент-шамыч культурность верч чот кучедалыт.

Студент-шамычын комнатышт ару, пырдыжеш сӱрет да вождь-шамычын портретыштым пыжыктылме.

Яра жапым культурно эртарашлан красный уголокышто шахмат, шашке, домино биллиард, тыгак тӱрлӧ музыкальный инструмент-шамыч ситышын улыт. Комсомолка Полозова Женя студент да студенткашамычлан, тӱрлӧ мурым туныкта. Общежитий пелен тылзе еда пырдыж газета лукталтеш.

В. Борисов.

Хоровой кружокын ямдылалтмыже

„Чевер Ӱжара" колхозын (Шернур район) хоровой кружокшо Великий Октябрь пайрем кечылан „Если завтра война", „Прощание", „Казачья песня" да ятыр марий муро-шамычым ямдыла.

Ф. В. Шабердин.

Значкист-шамыч шукемыт

Куракин средний школышто (Параньга район) оборонный кружок-шамыч пашам сайын ыштат. Школышто 50 ученик ПВХО значоклан, 150 ученик ГСО значоклан, 30 ученик ВС значоклан нормым сдатленыт.

А. А. Иванов.

ИНОСТРАННЫЙ ТЕЛЕГРАММА-ШАМЫЧ

КИТАЙЫСЕ ВОЕННЫЙ ДЕЙСТВИИ

(ТАСС корреспондент-шамычын Чунцин, Шанхай да Лондон гыч увертарымышт почеш)

Центральный Китайыште

22 октябрьыште Хунань провинцийын северный ужашыштыже Синьзян деч северыштыла виян кредалмаш лийын. 500 еҥан японский отряд бойышто шке составшын кугу ужашыжым йомдарен, поражениййым чытен.

Цзянси провинцийын северный ужашыштыже японский войска-шамычын тылыштышт китайский партизан-шамычын отрядышт кугу активностьым ончыктен шогат.

Цзинь-ань деч тораште огыл улшо кӱварла гоч кайше шоссейный корнын ятыр участокшым китайский отряд-шамыч пудыртеныт. 22 октябрьыште Унин районышто японский артиллерийын кугу активностьшо койын шоген, кудо эрдене тӱҥалын кас марте Шихуацзяныш наступатлыше китайский часть-шамычым лӱйкален да ятыр химический снаряд шамычым колтеден. Фынсинь районышто китайский часть-шамыч Фынсинь Цзин-Анем коклаште связьым кӱрлын, эше икмыняр пункт-шамычым налыныт.

Южный Китайыште

Цзянмынь-Синяхой (Кантон деч югыштырак) районышто бой каен шога. Китайский партизан-шамычын отрядышт регулярный войска-шамычлан чот полшен шогат, коммуникационный линий-шамычым шалатылыт. 22 октябрьыште кугу огыл китайский отряд Синьхой олаш пурен да туштo японский казарма ден лагерь-шамычым йӱлалтен.

22 октябрьыште китайский партизан-шамыч японский аэродром ден казармлашке ятыр налетым ыштеныт.

ӰДЫР-ШАМЫЧ, ТРАКТОРЫШ!

Патыр трактор колхозын пасужо дене эрта. Машинан руль ончылныжо ӱдыр шинча. Тудо стальной имньым спокойно да уверенно наҥгая, гектар почеш гектар колхозын мландыже куралтеш.

Тӱжем дене ӱдыр-шамыч трактор водитлымын искусствыжым овладеватленыт, машина дене ухаживатлаш, машина деч могай пайдам налаш лиймым чыла тунемыныт. Ме ӱдыр-трактористка-шамыч шагал огыл палена, кудо шкенын стахановский пашашт дене шкланышт кугу известностьым, мемнан элысе калык-шамычын йӧратымашым, уважениймым налыныт.

Туге гынат, вигак каласаш кӱлеш, мемнан ӱдыр-трактористка-шамыч эше шагал. Тидлан кок цифрым кондена гынат сита. 1938 ийыште 990-тӱжеман тракторист-шамыч армий кокла гыч ӱдыр-шамыч 97 тӱжем гына ыле. Тиде йӧршеш ситыдыме.

Мый шарналтем, кузе ме куд ий ончыч, 1933 ийыште, Союзышто первый ӱдрамаш тракторный бригадым ыштен улына. Ӱдыр-шамычым тӱрлӧ колхоз гыч подбиратлаш пернен. Тиде паша тунам але у ыле, садлан шуко нелылыкат верештын. Ме пашам ышташ да тунемаш тӱҥалынна. Колхоз правлений пашашке кужу жап маркен ынеж колто ыле: лӱдын, кузе гынат иктаж мо да ышне лий манын шонен. Но ме чарнен огына ул, пашаш пижынна. Мемнан бригада МТС-ыште первенствым налын. Тиде мемнан первый сеҥымашна ыле!

Вес ийыштыже выработка да горючий экономитлымаш дене районышто первый верым налынна. Тыге ме ӱдрамаш трудым тракторышто применитлаш ок лий манме „теорийым" шырпын шалатенна.

Нине успех-шамыч дене куанен мый колхозник—ударник-шамычын II-шо с'ездышкыже каенам. С'ездын трибунжо гыч великий вождь Сталин йолташлан мутым пуэнам: кажне тракторлан 1200 гектарым обработатлаш. Тунам тиде обязательство мланна пеш ответственный ыле. 1935 ийысе итог ончыктыш, что мемнан бригадыште кажне тракторлан средний выработка 1225 га гыч составитлен. 20 тонн горючийым экономитленна.

Ме 1936 ийыште тракторлан 1600 гектарым выработатлаш да 10 ӱдрамаш тракторный бригадым организоватлаш обязатлалтынна. Шкенан тиде обязательствынам ме утыж дене темен улына.

Мыйын бригада гыч шуко ӱдыр-шамыч прекрасный трактористка, советский ялын ончыл еҥже лийыныт. Теве Наташа Радченко. Тудо мыйдекем бригадыш неграмотный толын ыле, кызыт Наташа — ӱдрамаш тракторный бригадын бригадирже, УССР Верховный Совет депутат. Мыйын бригадыште ыштыше-шамыч Вера Коссе, Надя Бийц социалистический ял озанлыкын командирже лияш ямдылалтыт. Нине-шамыч пырля Академийыште тунемыт.

Мемнан бригадын кадр-шамычым ямдылыме кузница маныт. Тиде чын. Бригадирлан 6 ий ыштыме жапыште 70 трактористкам утла воспитатленам. Мый шкемын опытем почеш каласен кертам, что кажне ӱдыр сай трактористка лийын кертеш. Тидлан желаний, тракторым водитлыме искусствым овладеватлашлан стремлений гына кӱлеш.

Тений апрель тылзыште трактористка-шамыч группа колхозный молодежь деке 100 тӱжем трактористка-шамычым ямдылаш призыв дене обратитлалтын. Тиде обращений шокшо откликым муын. 200 тӱжем наре ӱдрамаш-шамыч трактористка лияшлан желанийыштым выразитленыт. Самырык советский патриотка-шамыч тиде почетный да увлекательный профессийым кугу куанымаш дене изучатлаш тӱҥалыныт.

Но але, чынак, чыла ыштыме огыл. Самырык трактористка-шамычым туныктымаш тунам сайын каяш тӱҥалеш, кунам ӱдыр-шамычын инициативыштым местный организаций-шамыч подхватитлат, если тиде пашашке МТС-ын механикыштын да моло пашаеҥ-шамычын привлекталат.

Тений Всесоюзный ял озанлык выставкышште шуко трактористка-шамыч шкеныштын сай результатыштым демонстрироватленыт. Мый ӱшанем, что шушаш ийыште выставкын участникше-шамыч коклаште шуко ӱдыр-шамычым ужына, у, передовой трактористка-шамычын лӱмыштым палаш тӱҥалына.

Мемнан партий, мемнан советский правительство, мемнан родной Сталин колхозный ялысе советский пасулам шӱдӧ тӱжем трактористка-шамыч обрабатыватлышт манын чыла ыштенyт. Трактор колхозник-шамычлан зажиточный, культурный илышым обеспечитлен. Ӱдыр-шамыч, тракторыш! Прекрасный машина-шамычын рульыштым лӱдде налза. Трактор-шамычым водитлаш тыгак успешно тунемза, кузе мемнан пӧр'еҥ-шамычна да изана-шамыч—доблестный Пашазе-Кресаньык Йошкар Армийын боецше-шамыч боевой машинам водитлат.

П. Ангелина,

орденоносец, СССР Верховный Совет депутат.

Отв. редактор— К. А. ЛЕНСКИЙ.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: Мар. АССР, г. Йошкар-Ола, Дом Советов, 4 этаж, комната № 70, телефон № 90.
Упол. Главлита Мар. АССР А—947. г. Йошкар-Ола, 1 типография Маргосиздата.